

ŒUVRES DU CHANOINE ADÈMA

(Suite)

IV. - CANTIQUES

(A suivre)

SAN JOSEPEN KANTIKA

O Josep, zein handia den
Zuri eman gozoa!
Zu baitzare Birjinaren
Espos berthutezkoa:
Jainko-Seme-Gizonaren
Lurreko burasoa;
Zeruko Jainko Aitaren
Ordaina, lekhukoa.

Jesus sorthu baino lehen,
Zerutik ikhasia,
Zuk, Josep, bazinakien
Haur horren ethorkia:
Arrotz leihorrik gabeen
Abera atherbia,
Gerthatu zen Bethelemen
Jesusen sorthegia.

O Josep, oi zein maiteki
Jesus haurra askotan
Adoratuz zein umilki
Besarka zinadukan!
Aingeruak han egoki
Zuri beha herronkan;
Hain baitzagoen gochoki
Haurra zure besotan.

Haurra hartuz Amarekin,
Tristerik Herodesi,
Josep, Esiptoan barna
Juan zinaizkon ihesi.
Lehengo Josepen fama
Han zen oraino bizi;
Han zuk profeten errana
Zinuen gertharazi.

O Josep, Nasarethera
 Itzuli zinenean,
 Zer bakea, zer gozoa
 Etche haren barnean!
 Zurekin Jainkoa bera
 Han ari zen lanean,
 Munduaren argitzera
 Agertu aintzinean.

Ikusgarri dohatsua,
 Josep azken hatsetan:
 Jesus besarka lothua,
 Maria nigarretan...
 Hiltze hori, zer Zerua,
 Hekien besoetan!...
 Hel zakizkit, ò Saindua,
 Niri oren beretan.

JONDONI PETIRI EDO PIARRES APOSTOLUAREN

KANTIKA

Hunen aire berezia ez dakitenentzat,
 aire ezagutu hau: *Uholde baten pare...*

Hasteko eta koplaren arteko errefaia

*1º Hau, Jondoni Petiri herriko
 patroina dutenek kantatzekoa*

Gure Patroin Saindua.
 Jondoni Petiri,
 Egiozu guretzat
 othoitz Jainkoari.

*2º Hau, Jondoni Petiri patroin ez
 den herrietako.*

Apostolu handia,
 Jondoni Petiri,
 Egiozu guretzat
 othoitz Jainkoari.

1

Piarres itsasoan
 zen arrantzan ari;
 Jesusek ikusirik
 erran zion: «Haugi:
 «Hire anaiarekin
 «niri jarraik hadi;
 «Nik eginen zaituztet
 «jende arrantzari».

2

Bi anaiek guziak
 zituzten han utzi
 Eta deus gabe ziren
 jarraiki Jesusi.
 Gero zuen Piarres
 Jesusek hautetsi
 Bere Apostoluen
 bildumako nausi.

3

«Nor naizela, diote?»
 Jaunak galdeginik,
 «Ni nor naizen nahi dut,
 «entzun zuen ganik».
 Hau ihardetsi zion
 Petirik lehenik:
 «Kristo Jainko Semea
 «zarela diot nik».

4

«Ene Aitak argituz
 «zeren mintzo haizen,
 «Hire gainean diat
 «Eliza finkatzen:
 «Haren zimenduko haut
 «harrokatzat hartzen,
 «Ifernuko oldarrek
 «higi ez haitzaten».

5

«Emanen darozkiat,
 «zeruko gakhok;
 «Arimen salbatzeko
 «podore osoak:
 «Hik lachatuak edo
 «lothurikakoak,
 «Berak egintzat ditik
 «harturen Jainkoak».

6

Piarres hola zuen
 Jesusek ezarri,
 Lurreko Elizaren
 lehen buruzagi;
 Artzainen beren artzain,
 gida eta argi;
 Egia fedezkoen
 trenkatzaile garbi.

7

Piarresen untzia
 behin itsasoan
 Kalerna zirimolez
 hondatzera zohan.
 Jesus lo baitzagoen,
 deskantsu osoan;
 «Jauna salba gaizatzu»,
 oihuz dagozko han.

8

Jesusek chutiturik
 dio kalernari:
 «Nik, manatzen baitaiat,
 «ichil bara hadi».
 Nausiak manu hori
 egin bezein sarri,
 Itsaso'ta haizeak
 geldi ziren jarri.

9

Orai ere iduriz,
 untzi hura bera
 Munduko uhinetan
 lohake galtzera:
 Jainkoak lo dirudi;
 baina gauden beha...
 Eliza garhaitzale
 da bethi athera.

10

Goiz batez Piarresi
 untzira sarthurik,
 Jesusek erran zion
 «Sarea zak aurdik».
 «Jauna, ez dut atzeman
 «sarean deus gaur nik.
 «Bainan aurdikiren dut
 «berritz, zuk erranik».

11

Piarresék sarea
 botatu orduko,
 Arrainez betheegiz
 haustera dohako.
 Jesusen oinetan da
 jartzen belhauniko:
 «Jauna, bekhatoros naiz,
 «zuri hurbiltzeko».

12

Nausia ukhaturik,
 geroztik Piarres,
 Khiraski egun oroz
 ari zen nigarrez;
 Jesusen amodioz
 bihotza suharrez,
 Minez zagon, mundua
 sustatu beharrez.

13

Bere Aitaren gana
 Jesus igan eta,
 Petirik zuen oso
 Elizaren artha.
 Erromaz egin zuen
 bere hiri hauta.
 Girichtino guziek
 hura zuten aita.

14

Piarresék Fedea
 hain zuen hedatu,
 Nun Emperadorea
 baitzen asaldatu.
 Hiltzera zuenean
 hunek kondenatu,
 Buruz behera zuten
 gurutzefikatu.

*Azken koplá berech hau
 mariñelentzat da:*

Gu ere zu bezala
 Jondoni Petiri,
 Itsasoko mariñel
 eta arrantzari...
 Gure nekhe gaitzetan
 oihuz gaude zuri;
 Ai! izan zakizkigu
 othoi urrikari.

SAN FRANTSES ASISEKOA

1

San Frantses Asistarra
 bizi zen mendean,
 Arima zerutiar
 hainiz zen lurrean.
 Hura zuten guziek
 zeruko bidean
 Buruzagitzat hartu
 beren aitzinean.

2

Sortzez aberats baitzen,
 halere gazterik
 Jarri zen deus ez nahiz
 Jainkoaz bertzerik;
 Jende beharreneri
 guziak utzirik,
 Athez athe zabilan,
 sabela gosarik.

3

Mundua harritua
 saildu huni beha...
 Mirakuilu bat zaio
 hunen berthutea.
 Jende beharrarentzat
 oi! zer ohorea!
 Zer kontsolatzailea
 San Frantses pobrea.

4

Bizitze pairakorra,
 othoitzza, barura,
 Horra zer bidez zohan
 San Frantses zerura.
 Guk ere har dezagun
 berdin bide hura;
 Gure salbamendua
 hala da segura.

5

Jesusen oinhazetan
 bihotza igeri,
 San Frantses amodioz
 zen erretzen ari.
 Jesu Kristok ziozkan
 zilatu bortz zauri,
 Bortz zauri odoletan,
 bereak iduri.

6

Nork erran zauri hetaz
 zuen min samina,
 Eta min harekilan
 haren atsegina!
 Bere Jainkoarekin
 hain zen bat egina,
 Nun izen goitikoa
 baikhar Serafina.

7

Hauk ziren San Frantsesen
 hatsberak, oihuak:
 «Oi amodioaren
 «atsegin sailduak!
 «Oi penitentziaren
 «kontsolamenduak!
 «Holako gozorikan
 «ez du ez munduak».

SAN BERNAT

1

San Bernat munduan zure bizia,
 Oi! zer bizi saildu, miragarria!
 Et orai zeruan zoin den handia
 Zure zoriona, zure loria!

2

Ethorkiz aberats puchant zelarik,
 Mundua lausenguz zagokolarik,
 Bernat, salbatzeko oro utzirik,
 Mundutikan ihes gan zen gazterik.

3

Maiz egun osoak barur egonez,
 Gabazko loari ukho eginez,
 Dena chukatua garraztasunez,
 Bethi othoitzean zagon auhenez.

4

Etsaia, gau batez eta neguan,
 Lohiki zitzaion hasi guduan.
 Bernatek zer zuen egin orduan?
 Lephoraino sartu ur hormatuan.

5

Bere khar sailduaz gero hasi zen
 Bazterren sustatzen eta argitzen
 Jendetan zer nahi gaitzen senda-
 [tzen,
 Populu-ta-printze, denen higitzen.

6

Bernaten bihotzak erran ez daite
 Jainkoaren Ama zein zuen maite.
 Amodio beraz, ai! baleraite
 Gure bihotz hotz hauk orobat bethe!

7

Gu hemen ilhaunik haur flako batzu
 Mundupetik zuri oihuz gaudetzu.
 San Bernat maitea, lagun gaitzatu
 Zerutik guretzat othoitz egizu.

SAN JOANES-BATICHTA SALHAREN KANTIKA

*Errefau hau lehenik kantari
berechiek (1).*

Joanes Salha, haurren Apostolua,
Jende chehearen ongile khartsua,
Hain lorios orai zerurat altchatua,
Izan zaite laudatua.

*Guziek lehen koplara hori bera errepika,
haste huntan eta segidako koplara
arte guzietz.*

1

Bai mundu guziak, Joanes-
[Batichta Salha,
Sainduen herronkan ohora zai-
[tzala:
Gu ere Zerurat hel baginte, ochala!
Bermaturik oro zu bezala.

2

San Joanes Salharen lehengo bur-
[hasoak, (2)
Eskualdunak ziren, Ziboz Salha-
[koak.
Gu balin bagare haren odolekoak,
Izan gaiten bihotz berekoak.

3

Haurrean aingeru, gaztean oi! zein
[garbi,
Bere lagunekin bethi maitagarri,
Aberats emaile, beharrei urrikari,
Gero bera deus gabe zen jarri.

4

Gazterik jakintsun, apheztu'ta hasi
[zen
Nekhazalen haurren eskolara bil-
[tzen.
Jende cheheari guziz emana baitzen,
Heien aita zuten orok deitzen.

5

Osagarriz ahul, egun osoz nekhean,
Gabaz oren luzez zagon othoi-
[zean.
Urthe gehiena zeraman barurean,
Gorphutzaren mainen beldur-
[rean.

(1) Kantika hunen airea ezagutua da Girichtino eskoletako Freretan ibili direnez (*Oui, je le crois, Elle est Immaculée...*) Ez diteke kanta aire hortan beizik; aire hori here ederrez Frerek bere berechi izan daudet, kantika hau galdatzearekin.

(2) Ziboz edo Ziboroze (Frantsesez Sibas) da Atharratzeren hauzo-herri ttikitto bat. Han da San Joanes-Batichta Salharen aitasoen Salha-jauregia. Oraino han beiratuak diren ageri zaharretarik dakigu, nola 1482 an, Arllande Salha orduan Burgonian erregeren zerbitzuan zenak, herrirat behin ethorri'ta, bere sor jauregiko ahaide guziak mundutik juanak eta bazterrak zorretan atzemanik, saldu zituen bere hemengo ontasanak.

Geroztik Erremintzen (Reims) Erregek kargu zerbeit emanik, han alde bat bere egoitza finkatu ornen zuen. Dembora hartarik beretik dire segurik, hemen geldi eta han haste, haren jendekiaren ageriak.

6

Nahiz duen hambat bihotz eta ber-
[thute,
Etsaiek maiz gerla egiten diote.
Hek eginik ere laido bai eta kalte,
Berdin ditu bihotzetik maite.

7

Saindu amultsua, zure ondokoetan
Zu zare omino bizi heien bai-
[than,
Haurren altchatzea irakaspen one-
[tan
On da guziz zure eskoletan.

8

Oi Jan-Baticht Salha, gure saindu
[maitea,
Othoi lagun zazu Eskualdun jen-
[dea;
Iduk dezan bethi azkar bere Fedea,
Aspaldiko bere ohorea.

SANTA GRAZIA

Errefaua

O Santa Grazi maitea,
Gure lorea zare zu!
Zure Eskualdun jendea
Zerutik zuk lagun zazu.

1

Grazi paganoetarik
Luzitanian zen sortu;
Aitak jakin gabetarik
Goizik zen girstinotu.

2

Gazte, eder, aberats zen,
Aingeru bat bezein garbi;
Ez zen Jainkoari baizen
Bere hautuz eman nahi.

3

Bainan aitak hitzemana
Narbonako printze bati,
Zeramaten hunen gana
Saragoz hirian gaindi.

4

Birjina girstinoa
Gelditurik Saragozen,
Hango prefet paganoa
Laster hari ohartu zen.

5

Prefet hau zen Daziano,
Kristauen etsai nausia;
Berriki zuen oraino
Bichintcho hil-arazia.

6	12
Entzun baitzuen zein eder, Zein aberatsa zen Grazi, Haren dohaineri aiher Preso zuen har arazi.	Halere Grazi martira Oraino dago bizirik, Zeruatarat begira, Oinhazeak ahantzirik.
7	13
Manatzen dio lehenik Arnega dezan Fedea. Grazik: «Jauna, ez dut ez nik «Utziren Jainko neurea».	Presondegian, gaichoa, Hola zuten berritz sartu; Handik zitzaien usoa Bere hegalez airatu.
8	14
Basten zaio burregoa Ukhabil ukhaldiz joiten. Geldi-geldia, gaichoa, Nigarrez zaio egoiten.	Orai bethiko biziaz, Grazi, han zare gozatzen, Zure odol ichuriaz Orai zare loriatzen.
9	15
Zaldi baten buztanari Emana sokaz estekan; Zaldiaren lauhazkari Grazi darraiko herrestan.	Jainkoaren baratzean Hain eder zaren arrosa, Maiteki gure artean Deitzen zare Graziosa.
10	16
Burdin orrazez harraska Larrua diote khentzen; Zango besoak tiraka Diozkate atheratzen.	Arima zeruan eta Gorphutza presondegian; Santa Grazia gordeka Ezarri zuten hobian.
11	17
Bulharrak ere erotik Trukesez zaizko khenduak, Gibel-erraiak barnetik Kamporat dilindatuak.	Bakea jitearekin, Kristauek lehen urthetan Eliza bat zuten egin, Sainda hunen ohoretan.

18

Ohoïn batek Sainduari
Beso bat baitzion khendu,
Ebatsi'ta gorde nahi....
Mendi hautan zuen galdu.

19

Urhez eta diamantez
Beso hau zen estalia;
Bainan holako ebastez
Ohoïna ezin balia.

20

Handik laugarren mendean!
Huna nola zen besoa,
Santagraziko lurrean,
Atcheman oso osoa.

21

Zezen bat oihan heietan
Egun oroz zen ikhusten,
Adar puntak su kharretan,
Haitz bati belhaunikatzen.

22

Aphezak lekhuko hartuz,
Jakïn zezaten zer zen han,
Haitz barne kofa miatuz,
Besoa zuten atcheman.

23

Eliza bat han berean
Egin izan zen hortako,
Arroztegi bat aldean
Arrotz beilariendako.

24

Sei mendez, hamar kalonje
Santagrazin egon ziren,
Lehenik harroken jabe,
Gero laboratu lurren.

25

Higanot etsaiek gero
Denak zituzten herrautsi.
Ereman ahalak oro,
Besoa ere, ebatsi.

26

Erreleki hau galdu'ta
Jendeak zauden nigarrez,
Saragozerat oihuka,
Hunen ordain bat beharrez.

27

Santa Graziren erhi bat
Ardietsiz Saragoiztik,
Ekharri zuten herrirat,
Eta han dago geroztik.

28

Erhi hura bera denez
Santagrazin altchatua,
Cure Jaun Aphezpikuez
Bethi da begizatua.

29

Santa Graziren erhiak,
Omino hango beiletan,
Sendatzen ditu eriak
Maiz gaitzik handienetan.

SANTA LUZIA

1

Jesus Birjinen esposa,
 Oi! zu, heien bizia!...
 Zein eder zure aldean
 dagon Santa Luzia,
 Garbitasunaren arthak
 martir hil-arazia.

2

Luzia gazte, aberats,
 dohainez gaintitua;
 Loriaturik zagoen
 zuri beha mundua.
 Bainan zure loria zen
 garbitasun saindua.

3

Santa Agatarat beilaz
 joanik amaren lagun,
 Ama eri maite hura
 han sendatu zitzaizun;
 Zure birjina botua
 han onhetsi zerautzun.

4

Luzia agindua zen
 pagano printze bati.
 Entzunik utzia dela,
 printze hori bekhaizti,
 Luziaren odolez du
 ezpata gogo busti.

5

Luziak hilen dutela
 laster baitu aditu,
 Jadanik bereak oro
 pobreri eman ditu.
 Berthutez, edertasunez,
 aberats da gelditu.

6

Giristinoen etsaiek
 egin zuten zer-nahi,
 Arnegarazi beharrez
 fedea Luziari.
 Lausenguz ala bortchaka
 debalde dire ari.

7

Prefeta bere tronutik,
 burregoak aldetik...
 Zu ere, printze gaichtoa,
 errabian barnetik.
 Nehork ez diro aldaraz
 Luzia berthutetik.

8

Ez gizonez, ez idiez,
 ez su emanik ere,
 Ez dezakete Luzia
 higi-araz batere.
 Ezpata lephotik sartuz
 hiltzen dute halere.

9

Zeruan baizaude handi,
 gure Patroin maitea,
 Beira zazu bethi azkar
 gure baithan Fedea;
 Ez dezagula nehoiz utz
 zerurako bidea.